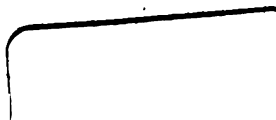

PG
5022
.A3
1879

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

1111111111, V.

www.libtool.com.cn

RUKOPISOVÉ

ZELENOHORSKÝ A KRALODVORSKÝ.

Staročeským textem

vydal

JOSEF JIREČEK.

V PRAZE.

Nákladem Frant. Řivnáče.

1879.

PG 5022

A3

www.fibtool.com.cn

1879

• Knihkárna: J. Otto v Praze.

Ú V O D.

Společným úsilím badatelův našich pořád se zšenejší vzrůstá známost nejdávnější podstaty a polhy jazyka českého. Nemine téměř rok, aby náš pošm rozhled novými objevy nebyl šířen a třiben. olik památek staročeských na světlo vynešeno odku 1818! Tehdá Dobrovský z nejstarší doby až do 1310 položil deset známých mu spisův a zlomkův ovesných, z kterých nicméně jeden (píseň pod Vyhradem) prokázal se býti rukopisem novověkým, va pak (Bohemář a svatovítský Alexander) teprv za uhé polovice čtrnáctého věku jsou psány: a jaký st počet i rozsah památek, ježto nám nyní jsou po lce! I pokrok, jenž se od oné doby stal v mluvnírém proskumu staré češtiny, bez nadsazování narati lze velikým.

Obsahem i působností svou na novověkou literaru mezi všemi staročeskými památkami přední místo ží básně rukopisův zelenohorského a kralodvorského. oznávání ceny jich rok po roce vzrůstá, i není po

*

II

chyby, že se dalším badáním v oboru staré národní literatury nejen české, ale i slovanské vůbec, ještě důvodněji a pevněji utvrdí obecné přesvědčení nepodjatých znalcův o mnohostranné jich vážnosti a dokonalé jich přesnosti.

Na tomto místě nebude nevhod ukázati k jednomu z objevův nejnovějších. Posud stav vzdělanosti české za prvních křesťanských Přemyslovcův od samých domácích dějepiscův pokládán býval za dosti nevyspělý a prvopočátečný: a v jakém skvělém světle nám Čechy i Prahu za Boleslava II představuje mnohazjezdilý i mnohozkušený očitý svědek, jehož seznam ruský akademik A. Kunik z díla arabského letopisce nedávno vynesl na veřejnost!

Ale příliš by nás zavedlo i jen povrchní a zbláhle probrání všeho toho, co se v oboru literatury a jazykové vědy staročeské událo za posledních šedesáti let. Je dotknouti sem se toho chtěl, maje ospravedlniti nové vydání rukopisův zelenohorského a kralodvorského. Samot sebou nutno jest, aby se památky tyto čas od času znova prohlédaly, jednak k vůli zjištění, kterak měrou se srovnávají s novými objevy, jednak k opravě a upravení textu jejich podle požadavkův postupujícího výskumu.

Nejdůležitější k tomu pomůckou jest fotografie vydání, musejním bibliotekářem A. J. Vrtátkem a sobené, jímžto se bezprostřední užití rukopisu nezmnohonásobilo, ale nad to i velice usnadnilo. Mě

nad to čtení zjištěna J. Jungmannem, Koubkem, Šafaříkem, Hattalou, Gebaurem, Maškem a původci spisu „Die Echtheit der Königinhofer Handschrift kritisch nachgewiesen“ (Prag 1862).

Při úpravě nynějšího vydání spravoval jsem se těmito pravidly.

Text rukopisu zelenohorského přepsán podle požadavků mluvnických nejstarší známé češtiny; text pak rukopisu kralodvorského věrně převeden s fotografie. Jotování (ie, iu, ia) vůbec přesně provedeno tak, jak je originál podává. Tudiž ovšem i také *r m. ř* položeno všude, kde se v originálu tak čte. Sic jinak užito způsobu při přepisování starých spisův českých nyní obecně přijatého. V rkp. zelenohorském sem *e*, jež místo staroslovanského *ъ* a *ь* zaujímá, označil převráceným *ə*.

Obnovy, kterých ve čtení provedeno, zakládají se na bedlivém uvážení všech okolností. I nebude nevhod, jestliže z nich, pokud možná, vyčtu všechny závažnější, jak během času byly navrženy a odůvodněny, s vyznačením doby i místa, kde se tak stalo, at sem jich již užil nebo mimo sebe pustil. *)

*) Opravy. Při rkp. zel. v. 24 čti: *Kdy* sie; v. 109: v Němciech. Při kralodvorském v Čestmiru v. 209 čti: *čtmy*; v Jaroslavu v. 72 čti: brání; v. 258 čti: sěn *se*; v. 259 čti: zeřivý; v. 279 čti: zlomista je *oba* velím praskem.

V rukopise selenohorském:

V. 38 „ot brád v léto riečných“ dle prvotního čtení J. Jungmannova (Krok 1823, I sv. 3 str. 53), místo čehož Hanka 1829 ve vydání spolu se Svobodou určeném (str. 198) přijal „vletorěčných“. Hankovo čtení později sobě osvojil Šafářik, snaže se slovo to svést s kořenem *vlt* (unda) v násvu *Vltavy*, jehož slovanstvosť, ač tuším bez důvodu, přijímal za bezpečnou.

V. 95 „k nim se zmiija vnorí“, m. „k nim-že zmiija vnorí“. Sloveso na tomto místě těžko jinak vložiti než co zvrtné „vnořiti se“. Hanka (1829) ovšem četl „k nim-že“ a čtením jeho ani po něm nehýbáno; nebyloť známo, že v staré češtině vztažné zájmeno *jen, ji* užíváno i bez přírážky *-že*. (Srov. Nákres mluvnické staročeské 1870 § 392.)

V rukopise kralodvorském:

Záboj. V. 56 „vracesta se rozkošem“ m. „vracesta se rozkošem“ navrženo od J. Pr. Koubka (Č. Č. M. 1838 str. 391, Listy fil. a paed. III str. 88).

V. 44 má prostý vokativ „Záboju“, kdežto ve v. 80, 89, 92, 115 a 174 čtu „Záboj-bratřě, Slavoj-bratřě“. Posavad četlo se „Záboji-bratřě, Slavoji-bratřě“ s přehláskou, ale myslím, že navržené mnou čtení lépe se s rukopisem srovnává. Dokladův, že v staré češtině nominativ osobního jména sestavován s vokativem přístavku, nemnoho sice posud známo, ale o bývalosti vazby té pochybovati nelze, jakkoli k ní zřetel posud

byl obrácen. Štítný ku př. klade: Sestra Lucia,
evko líbá Bohu (Šaf. Ml. § 38).

V. 78, 79 atd. *Král* (povstalé ze jména Karla
elického) všude položil sem velkým písmenem, ja-
ož sluší na jméno vlastní (Světozor Sl. Novin 1859,
r. 355, Echtheit str. 7, Listy fil. a paed. III str.
57 a IV str. 243).

V. 154 a 155 „i váleno zdě . . . i váleno tamo
d Slavoje“. Tu po „zdě“ tuším třeba dodati „ot
áboje“.

V. 177 „i v ruce mlatem, i v druhéj me-
šm“, kde též před slovem „ruce“ vypadlo „jednej“.

V. 190 „*ranú na ránu* soptichu“ lépe se shoduje
duchem češtiny, než „*ránu na ránu*“; krutost za-
sté soptiti lze „*ranou*“, nikoli „*ránu*“.

Čestmír. V. 77 třeba k vůli smyslu doplniti:
A jako po horách“, čehož ovšem žádá i „tako“ v ná-
edujícím verši.

V. 89 „v del je spevnichu“ m. „v délie“, jak čte
ýbor (Č. Č. M. 1877 str. 112).

V. 105 „jarno“ m. Hankova „urno“ (Vrtátko ve
ýkladu fotografie str. 19).

V. 152 m. „dojdú voje“. Gebauer (Listy fil. a paed.
[I str. 274) čte „dojdú i voje“, kteréžto i prý vězí
přední čárce písmene *w*. Oprava ta má důvod
nitřní, nicméně nesluší přehlédnouti, že v rkp. slovo
oje obecně psáno jest „*voie*“, nikoli „*voie*“.

VI

V. 153 v „stlúpech“ m. „v slúpech“. V rkp. jest místo vytřeno, ale prostor, jakož se zdá, spíše vyjaduje *stl* než *st*, což ve shodě jest i se starším tvarem slovece toho.

V. 160 „nad drahú k skále“ m. „na dráhu“. Totéž čtení, k němuž nutně vede v. 140: „tam s cesty (t. j. stranou cesty) skála“. Mimo to se v rkp. dvojí *stojal* souhláska z pravidla téměř píše jediným písmenem: vši, otud a pod.

V. 174 „Vojni, ozvučení hlukem“ lepším je čtením než „voji, ozvučení hlukem“. (Č. Č. M. 1878 str. 95, pozn.)

V. 183 „očekáváše jie“ (t. j. vojsky) m. „je“.

V. 212 posud jest jedním z nejsatmělejších. *Hanka* klade: „Vzad, vzad, strachy jim by ze všia lesa“, *Výbor*: „Vzad! vzad! — Strach i jim by ze všia lesa“. Smysl pravý tuším jest, že vojínům *Vlaslavovým* psané samé strachy ze všeho lesa znělo: V zad! V zad! *Tis* se co pravé čtení namítá: „V zad! v zad!“ strachy jim bi (bilo) ze všia lesa“.

V. 225 rozličná posavadní čtení viz v *Echtheit* str. 8 sl. Pravé jest „sípáše“ totiž „uspávala“.

V. 253 m. „k Neklanu radostnu uchu“ buď číť sluší „k Neklanu“ (*Echtheit* str. 198) anebo „k Neklanovu“.

Beneš Hermanov. V. 31 „tajno“, m. *Hankova* číť „tamo“, zjistil *Vrťátko* (l. c. str. 12).

Jaroslav. V. 55 „rozčepichu“ a v. 76 „rozčepené“ m. čtení ve Výboru „rozšcep“. Sloveso ščepiti, štěpiti je složené „s-čepiti“, s čímž se „roz-čepiti“ dokonale srovnává.

V. 117 „přě pohany“ a v. 257 „přě druhého“ m. „přēs“, což v rukopise základu nemá (Echtheit str. 198). Srov. v Alexandreidě zlomku budějovského II rčení: „přě chválu čsti nejednaké“ (Č. Č. M. 1841 str. 85).

V. 194 „nevzmožno . . . pro žízň vojevati“, kdež před „pro“ nutno třeba dodati „nám“ (Č. Č. M. 1861 str. 333).

V. 206 „ot Boha na milost ždátí“. V rukopise v jednom je psáno „namilost“. Tuť se tedy opakuje případ, již při Čestmíru v. 160 zjištěný, že m. dvojho m. písař napsal jen jedno a že tedy čísti třeba „ot Boha nám milost ždátí“, čehož i vazba slovesa „ždátí“ požaduje.

V. 248 m. „i by pótka krutá posledněje“ (Výb.) nutně čísti třeba „i by pótka *krutiá* poslednějie“, totiž že se strhla pútka, která krutší byla nad tu, ježto se posléze byla udála (Echtheit str. 198).

V. 258 a 280 rukopis má „sorfie“ a „sorfem“, kdežto se hláska *ř* sic jinak obecně píše spojkou *rs*. Z toho souditi sluší, že nynější slovo *or*, vzniklé ze starogermanského *hors*, za doby skladatelovy ještě znělo *orš*. Srov. třítí m. trstí, křtítí m. křstítí, kurfřít m. kurfiršt.

VIII

V. 288 m. „takož spade“ (Výb.) čísti sluší „takož spade“ (Echtheit str. 198).

Zbyhoň. V. 33 m. „Já sem“ čísti třeba „Já sem“ z též příčiny, jako „nad drahú“, „mám milost“.

V. 6 a 17 opraveny, jakož na str. 51 se čte naznačeno.

Jahody. V. 5 a 6 zdají se býti počátkem sloky, z nížto se dva zadní verše ztratily.

Jelen. Hanka libovolně četl v. 12 vrahóm m. vrahóv, a v. 17 žalostiví m. žalostní.

Růže. V. 2 Dobrovský (Lit. G. 1818 str. 389) četl „ciemu si *mnie* rozkvetla“, Hanka (1819 i 1829) „čemus raně“, Výbor „čemu si raně“. Mašek (Listy fil. a paed. III str. 276) vrací se ke čtení Dobrovského. Rukopis tu nepodává celé bezpečnosti. Čtení „raně“ mimo jiné dosvědčuje se písní prstonárodní z l. 1898 známou, totiž „Jahódky, jahódky, kterak ste *ranó* prokvetly“.

Sic jinak provedeno správné čtení *ručí* m. *ručí*, novočesky *roučí*; *chlúmek* m. *chlumek*, ačkoli nyní oba tvary (*chlumek* i *chloumek*) jsou v obyčeji; *na-lí-f* m. *nalít*, kdež *l* jest enklitické; vyskýtát se i *naš*, jež složeno z *na* a lok. *lí* jmene *le*, obsaženého *těš* v *a-le*, *le-živ*; *opět* a *opěti* m. *opět* a *opěty*, k čemuž nutně vede nejen nazpětná přehláska, ale i tvary stsl. *opęty*, stpol. *opięć* (*opęcz* v žaltari florianském), ruské *опять* atd.

Dějepravné zpěvy rukopisu kralodvorského seřadil sem podle stáří dějův, ježto se v nich opěvují; kusy lyrické a lyricko-epické, které se v rukopise zahrnují pod „písňemi“, zůstavil sem v tamním pořádku.

Dějepravné zpěvy větší rozdělil sem na odstavce k vůli snazšímu přehledu jednotlivých oddílů opěvaného děje. Ve Zbyhoni hleděl sem k tomu, aby promluvy jednotlivé dle mluvících osob určitě od sebe byly rozlišeny.

Ve zpěvích bez pravidelného rozměru rozdělil sem verše podle zásad, jichž podstata na jiném místě (Echtheit str. 86—94) aspoň poněkud jest nastíněna.

V PRAZE dne 1. dubna 1879.

Jos. Jireček.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

A. NÁLEZ O PRÁVU RODOVÉM.

„

všiak ot svej čelědi vojevodí,
mužie pášiu, ženy ruby strojia.
I umřě-li gľava čelědina,
děti všě tu sbožiem v jedno vládu,
5 vládyku si z roda vyberúce,
ký plezně-dle v snemy slavný chodí,
chodí s kmetmi, s lěchy, vládykami.“

Vstachu kmetie, lěši i vládyky,
pochválichu pravdu po zákonu.

B. LIBUŠIN SOUD.

Aj Vletavo, če mútíš vodu,
če mútíš vodu striebropěnú?
Za tě liútá rozvľajáše búria,
sesypavši túčiu šira nebia,
5 oplákovši gľavy gor zelených,
vypľákovši zľatopieskú glinu?
„Kako bych jáz vody nemútila,
kegdy sě vadíta rodná bratry,
rodná bratry o dědiny otné?
10 Vadíta se kruto mezinu sobú

- liutý Chrudoš na Otavě krivé,
 na Otavě krivé, zlatonosně,
 Stiglav chraber na Radbuzě chladně,
 oba bratry, oba Klenovicia,
 15 roda stara Tetvy Popelova,
 jen-že príde s plěky s Čechovými
 v sie-že žirné vlasti přes tri řěky.“
 Priletieše družná vlastovicia,
 priletieše ot Otavy krivy,
 20 sěde na okence rozložito
 v Liubušině otně zlatě siedlě,
 siedlě otně, světě Vyšegradě,
 běduje i naricaje mutno.
 Kdy sie slyše jejíú rodná sestra,
 25 rodná sestra v Liubušině dvorě,
 sprosi kněžnu utr' Vyšegradě
 na popravu ustaviti pravdu,
 i pognati bratry jejia oba,
 i súditi ima po zákonu.
 30 Káže kněžna vypraviti pošly,
 po Svatoslav ot Liubicě bielě,
 idě-že sú dúbřaviny uné,
 po Liútobor s Dobroslavska Chlěmcia,
 idě-že Orliciu Ľabě pije,
 35 po Ratibor ot gor Krəkonoší,
 idě-že Trut pogubi saň liutú,
 po Radovan ot Kamena Mosta,
 po Jarožir ot Brəd v lěto riečných,

40 po Strážibor ot Sáazavy ladny,
po Samorod se Mžě striedronosné,
po všě kmeti, lěchy i vládyky,
i po Chrudoš i po Stiaglav bratry,
rozvaděmá o dědiny otné.

Kda se snechu lěši i vládyky,
45 Vyšegradě
prokní stúpi rozenia-dle svégo.
Stúpi kněžna v bělestvúci rizě,
stúpi na stól oten v slavně smemě.

. dvě věgłasně děvě,
50 vyučeně věščbám vítězovým.
U jednej sú desky pravđodatné,
u vtorej meč krivdy karajúci,
protiv ima plamen pravdozvěsten,
i pod nima svatociúdná voda.

55 Počě kněžna s otna zláta stoła:
„Moji kmetie, lěši i vládyky,
se bratroma rozrěšite pravdu,
ja-že vadíta se o dědiny,
o dědiny otné meziu sobú.

60 Po zákonu věkožizných bogóv
budeta im oba v jedno vlásti,
či se rozdělíta rovnú měřú.
Moji kmetie, lěši i vládyky,
rozrěšite moje výpovědi,
65 budetě-li u vás po rozumu;
nebudetě-l' u vás po rozumu,

ustavite ima nový nález,
ky by smieril rozvaděná bratry.“

Klaniechu sě lěši i vládyky,
70 i počěchu ticho govoriti,
govoriti ticho meziu sobú
i chváliti výpovědi jejie.

Vsta Liútobors Dobrosłavska Chlěmcia,
je sě tako słovo govoriti:

75 „Stavná kněžno s otna złata stoła,
výpovědi tvoje rozmysliechom:
seber' gļasy po národu svěmu.“

I sebrastě gļasy děvě súdně,
sbierastě je u osudie svatě,
80 i dastě je lěchóm provoľati.
Vsta Radovan ot Kamena Mosta,
je sě gļasy číslem přěgliehati,
i věčinu provoľati v národ,
v národ k rozsúzeniu na snem sborěn:

85 „Oba rodná bratry Klenovicia
roda stara Tetvy Popěľova,
jen-že přide s plěky s Čechovými
v sie-že žirné vľasti přěs tri rěky,
smierita sě tako o dědiny:

90 Budeta im oba v jedno vľasti.“

Vstanu Chrudoš ot Otavy krivy,
žlěč se jemu rozli po utrobě,
triasechu sě liútostiú vši údi,
máchnu rukú, zar've jarým túrem:

95 „Gorě ptencěm, k nim sě zmija vnorí,
gorě mužem, im-že žena vláde!
Mužiu vlásti mužem zapodobno,
prevenciu dědinu dáti pravda!“

Vsta Liubušia s otna zláta stoła,
100 věcě: „Kmetie, lěši i vládyky,
slyšestě zdě poganěnie moje!
Sud'te sami po zákonu pravdu,
u nebudu vám súditi svády.
Vol'te mužia meziu sobú rovna,
105 ký by vládt' vám po želězu:
dievčie ruka na vy k vládě slaba.“

Vsta Ratibor ot gor Krəkonoší,
je sě tako slovo govoriti:
„Nechvalno nám v Němciech iskati
pravdu;

110 u nás pravda po zákonu svatu,
ju-že prinesechu otci naši
v sic-že“

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

RUKOPIS KRALODVORSKÝ.

www.libtool.com.cn

A. O VELIKÉM POBITÍ.

I.

- Z črna lesa vystupuje skála,
na skálu vystúpi silný Záboj.
Obzíra krajiny na vše strany,
zamúti se ot krajin ote všech,
5 i zastena pláčem hoľubínym.
Sědě dlúho, dlúho se mútě,
i vzhopi se vz hóru jako jelen.
Doľov lesem, lesem dlúhopustým
bystro spēcháše ot muže k muži,
10 ot silna k silnu po všickej vlasti.
Krátká slova ke všem skryto řeče,
pokloni se bohóm, otsud kdruhu spēcha.
I minu den prvý, i minu den vterý,
i kdaž za třětiem luna v noci bieše,
15 sněchu se mužie sěmo v les črn.
K něm zdě Záboj, otvede je v úvaľ,
v ponížený úvaľ hlubokého lesa.
Stúpi Záboj najnížeje doľov,
vze varyto zvučno:
20 „Mužie bratrských srdec, jiskrených
zraków,

vám pěju najniží z doľa:
 piesň ide z srdce mého,
 z srdce najnižije pohrúžena v hori.

Otčík zajide k otcem,

- 25 ostavi v dědině dietky svoje i svoje lubice,
 i neřěčě nikomu:

„Baťo, ty mluvi k něm oteckými slovy.“

I přijide cuzí úsilno v dědinu

i cuzími slovy zapovída.

- 30 I kak se zdie v cuzěj vlasti ot jutra po
 večier,

tako bieše zdiati dietkám i ženám.

I jedínú družu nám iměti

po púti všiej z Vesny po Mořanu.

I vyháně z hájev všě krahuje,

- 35 i kací bozi v cuzěj vlasti,

takým se klaněti zdě,

i jim obiecati oběť.

I nesmiechu se býti v čělo přěd bohy,

ni v súmrky jim dávatí jěsti.

- 40 Kamo otčík dáváše krmě bohóm,

kamo k něm hlásati chodíváše,

posěkachu všě drva,

i rozhrušichu všě bohy.“

- „Aj ty Záboju, ty pěješ (z) srdce k srdcu
 45 piesňú z střěda hořě!

Jako Lumir, ký slovy i pěniem

bieše pohýbať Vyšehrad i všě vlasti,

tako ty mě i všiu bratř!

Pěvce dobra miřujú bozi!

50 Pěj, tobě ot nich dáno v srdce proti
vrahóm!““

Zřě Záboj na Slavojeva zapolená zraky,
i pěniem dále srdce jímáše:

„Dva syny, jejíu hlasy přecházesta
v muská,

vycházievasta v les.

55 Tamo mečěm i mlatem i oščepem učista
paži;

tamo pokrysta i vracesta sě rozkosem.

Kehdy paže jejíu bieše dorostla,

i jejíu umy proti vrahóm,

i doróstachu druží bratřieci:

60 ajta vši vyrazichu vz vrahý.

I by krutosť jich búřící nebe,

i v dědiny vrátíše sě byvšie blahosť.“

Aj skočichu všici v dól k Záboju,

i tiščechu jej u přěsilná paži,

65 i s prsú na prsy vši kladechu ruce,

věhlasno dávachu slova k slovóm.

I přicházěše noc přěd jutro,

aj vystúpichu z úvaľa,

rózno vezdě ke všěm dřěvóm,

70 ke všěm stranám brachu sě lesem.

II.

I minu den, i minu den vterý,
 i po třetím dni, když se zatemní noc,

bra se Zábój v les,
 lesem za Zábójem sbori,

75 i bra se Slavoj v les,
 lesem za Slavojem sbori.

Všiak imě vieru k vojevodě,
 všiak srdce úporno Králu,
 všiak zbraň bystrú na Král.

80 „Aj Slavoj bratřě!

Tamo k modru vrchu! —
 vrch ten po všěch po krajinách, —
 tamo zaměřím chody.

Ot vrcha k ranému slunc(u):

85 tamo les temén,
 tamo si podámý ruce.
 Nynie beř se lisími skoky,
 i jáz tako pójdu tudy.“

„Aj Zábój bratřě,
 90 čěmu naše braň jmá tepruv ot vrcha
 soptati krutosť?

Otsavad buřmy protiv Králevým vra-
 hóm!“

„Slavoj bratřě!

Kdaž hada potřieti chceši,
 na hlavu najjistěje:
 95 tamo hlava jeho!“

Rozstúpi se mustvo lesem,
rozstúpi se v pravo v levo.

Tudy taže Zábojovým slovom,
onamo slovom prudka Slavoje
100 hĺubinami lesóv k modru vrchu.

I kehdy bieše pět slunci,
podasta si přésilně ruce
i pozřěsta lisíma zrakoma na Králový
voje.

„Sraziti nám drbí Ľudiek voje,
105 voje své pod jednu ránu!“ —

„Aj Ľudiečě, ty si parob na paroby
Králé!

Ty rci svému ukrutníku,
že dýmem jest nám velenie jeho!“

I rozlúti se Ľudiek,
110 rúčiem hlasem svoja své voje.

Podnebesie bě plno osvěty ot slunce,
v osvětě plno blska z Králevých vojev:
hotovi všiči nohú v krok i rukú v braň
Ľudiekova-dle slova.

115 „Aj Slavoj bratrě,
tudy spěj lisími skoky;
jáz pójdu v stěfieu jim v čělo.“

I vyrazi Záboj v přěd jako krupobitie,
i vyrazi Slavoj v bok jim jako krupobitie.

120 „Aj bratrě, ti-se nám krušichu bohy,
ti-se nám kácechu dřěva,

- i plašichu krahuje z lesów!
 Bózi nám víceství dajú!"
- Aj prudkosť vyrazi Ľudiekem
 125 z četných vrahów protiv Záboju.
 I vyrazi Záboj,
 hořiúciema očima v Ľudiek [zlobivo] měři:
 dub protiv dubu zrieti ze všeho lesa.
 Záboj hna protiv Ľudieku nade vše voja.
 130 Ľudiek uderi silným mečem,
 přětě třiš kóžě v ščítě.
 I uderi Záboj mlatem,
 otkoči hbitý Ľudiek,
 v dřěvo vrazi mlat,
 135 i skoti sě dřěvo na voj,
 i třiedeseť jich otjide k otcem.
 I zlúti sě Ľudiek:
 „Aj ty zhovadiťý!
 ty veliká potvoro hadów!
 140 Mečem sě potýkaj se mnú!“
 I máše Záboj mečem,
 kus ščíta vrahú otrazi.
 I tasi Ľudiek,
 meč sě smečě po koženě ščítě.
 145 I zapolesta sě oba k ranám,
 ranami vše po sobě stesasta,
 i vše košem zbrocesta krviú,
 i krviú zbrocechu je mužie
 koľ koľ jejú vezdě v přělútej sěči.

- 150 Slunce přejde poledne,
i ot poledne juž na pól k večieru,
i váleno ješčě,
ni sěmo ni tamo ustúpeno,
i váleno zdě (ot Záboje),
155 i váleno tamo ot Slavoje.
„Aj ty vraže, Běs v tě!
Čěmu ty našu krev piješi?“
I chopi Záboj svůj mlat,
i otskoči Ľudiek;
160 napřěže mlat Záboj výš vz hóru
i vrže po vrazě.
Letě mlat, rozskoči sě ščit,
za ščítěm sě rozskočista Ľudiekova prsy.
I ulečě sě duše těžka młata,
165 i mlat i dušu vyrazi,
i zanese pět siehóv u vojsku.
Strach vrahóm vyrazi z hrdě skřěky,
radost vzevzně z úst vojnóv Zábojevých,
i zajistři z radostnú zrakú.

III.

- 170 „Aj bratřie, bozi ny vícestviem dařichu!
Rozstupi sě vás jeden hluk v pravo i v levo,
ze všěch údolí sěmo svedte koně:
koni řěhci vešken ten les!“
„Záboj bratřě, ty udatý lve!
175 neupúščěj búřit u vrahy!“

- A jta otrvže Zábój ščit,
 i v (jednej) ruce mlatem, i v druhej mečem
 tako i v prieč proráže dráhy u vrazech.
 I by úpěti vrahóm,
 180 i by ustúpati vrahóm;
 Třas je hnáše z bojišče,
 Strach z hrdí jich vyráže skřěky.
 Koni řěhce vešken les.
 „Vz hóru, na koně!
 185 s koni za vrahy přese všě vřásti!
 Rúčí konie neste v patách
 za nimi našu krutosť!“
 I vskočichu hluci vz rúčie koně,
 i skok na skok po vrazech sě hnachu,
 190 ranú na ránu soptichu krutú krutosť.
 I mįjechu rovně,
 i hory i lesi,
 v pravo i v levo
 všě ubíha v zad!
 195 Hučě divá řěka,
 vlna za vlnú sě vále:
 hučěchu vši voji,
 skok na skok všě sě hnáše
 přes búřiúcu řěku.
 200 Vody uchvátichu mnostvie cuzích,
 i přenesechu své zvěsty na druhý břěh.
 I po krajinách vezdě v šír i v šír
 lútý ostřiež rozepě svoje křiedle,

svoje dítě,
 205 bystro léta za ptactvem.
 Zábojevi voji rozeznachu sě v šíř,
 vezdě po vlastech hnachu lúto po vrazech,
 vezdě srážechu je i stúpachu koni.
 Nocú pod lunú za nimi lúto,
 210 dnem pod sluncem za nimi lúto,
 i opěti temnú nocú,
 i po noci šedým jutrem.

IV.

Hučě divá řeka,
 vlna za vlnú sě vále:
 215 hučěchu vši voji,
 skok na skok všě sě hnáše
 přes búfiúcu řeku.
 Vody uchvátichu mnostvie cuzích,
 i přenesechu své zvěsty na druhý břěh.
 220 „Tamo k šedým horám!
 tamo dobúří našě pomsta!“
 „Aj Záboj bratřě,
 juž nám nedaleko hory,
 a juž hlučiek vrahóv,
 225 i ti žalostivo prosie!“
 „Vratno krajinú,
 tudy ty, jáz tudy,
 vyhubit všě Králežo!“

Vietr búří přes vlasti,
 230 vojsky búrie přes vlasti,
 v pravo i v levo vezdě šířú sílu
 vojsky v radostném hlúce.“
 „Aj bratřé, aj šerý vrch!
 Bozi ny tamo vícestviem dařili.
 235 Tamo i vele duš tĕká
 sĕmo tamo po dřěvech.
 Jich bojie sĕ ptactvo i plachý zvĕř,
 jedno sóvy nebojia sĕ.
 Tamo k vrchu pohřĕbat mrch
 240 i dat pokrm bohovóm,
 i tamo bohóm spasám dat mnostvĕ obĕtí,
 a jim hlásat milých slov,
 i jim oružie pobitých vrahóv.““

B. O VÍCESTVĚ NAD VLASLAVEM.

I.

Nekľan káže vstáti k vojně,
 káže kniežecĕmi slovy
 protiv Vľasľavu:
 vstachu voje, vstachu k vojně,
 5 vstachu na kniežecĕie slova
 protiv Vľasľavu.
 Hoľedbáše sĕ Vľasľav knĕz vícestviem
 nad Nekľanem, nad slavným knĕzem,

púšťaše meč i oheň v krajiny Neklaniny
 10 i hlasše nad hrabivými meči svojich
 vojnóv

pohaněnie Neklanu.

„V boj, Čstmirě, vedi mé sbory!
 Hadlivě ny pozývá nadutý Vlaslav.“

I vsta Čstmir, i vzradova se,
 15 radostně sně svůj ščit črn dvú zubú,
 i sně se ščítam i mlat,
 i nepronikavý helm.

Podě všě drva vložě oběti bohóm.

Bujno zvoláše Čstmir na voje:

20 v skořě voje v řady jidú.
 I tažechu přěd sluncem záhé,
 i tažechu přěs veš den,
 i po slunci tamo k pachrbu.

Ajta se vále dým po dědinách,
 25 i po dědinách stenáně žalostivých hlasóv!

„Kto sežže dědiny?
 i kdo rozplaka vaše hlasy?
 kto? Vlaslav?“

Poslednie budi jeho vrastvo!

30 Pomstu i pahubu voji moji naň nesú!“
 Otvěcechu vojevodě Čstmiru:

„Kruvoj, Kruvoj škaredý otehnáše stáda,
 i sdieše hořě v dědinách ohněm i mečem.

Vše, čě plzno bieše, potřě jeho zloba krutá,
 35 i zaje vojevodu nám.“

I zazli sě Čstmir na Kruvoj,
z širokú prsú zloba sě mu rozevřě
po všech po údech.
„Vojni!“ vece, „z jutra záhé
40 rozpálímy krutost všiu;
pohovte zemdeným údóm!“

II.

Stojia hory v pravo,
stojia hory v levo,
na jich vrcholi na vysokej
45 zírá jasné stunečko.
Horami zdě otsud,
horami tam otud
tahú voje,
bitvu v sobě nesú.
50 „Aj tamo k hradu,
hradu na skále,
tamo, kdě Kruvoj vězí Vojmir
i jeho lepú deeř,
jež zaje v hustě lese,
55 tamo pod šedú skažú
i pohaně Neklan kněz!
Kruvoj Neklanu obiece vieru,
i podáše věrnú ruku:
obak hlasem tiem i rukú tú
60 uvádíeše biedu na lud.
Aj vz hóru k vyšniu hradu,
aj k hradu, voji, tecte!“

- I zaměšichu sě voji,
 i hrnuchú sě k hradu
 65 po slovech udatna Čstmira
 jako ledovití mraci.
 Pokrych(u) sě přední ščit na ščit,
 zadní zapierachu sě na kopie,
 i v drva u přieč zasazená za drva.
 70 I výš nad vršinu lesa
 drnkachu meči jich v hrad,
 běsnichu protiv mečům z hrada tesajúciem.
 Ěváše na hradě Krvoj řváníem býka,
 řváše chrabrost v svoje lidi,
 75 i meč jeho padáše u Pražany
 jako drvo se skály.
 A (jako) po horách mnoho silných dubów,
 tako ke hradu sě shlúčě Neklanových
 vojuów.
 Vele Čstmir z zad uderiti na hrad,
 80 vele s předa přěskočiti hradbu.
 Ajta drva vysokorostlá v hustotě pod skačú
 přiklonichu k pevnej hradbě,
 po drvech by sě válely klády
 nad hlavami vojem.
 85 Aj pod nimi z předa
 postavi sě silných muž k muž; ;
 sě týkáchu druh druha širokýma plecema.
 Drva vložichu na rámě,
 v přieč i v del je spevnichu územi,

90 i podstavichu sebe-dle dřevce.

W vskočichu muži na síe drva,
rozložichu kopie po ramenú,
spěchu úžemi.

Vskoči řad třětíech na vteré,

100 čtvrtých na třětíe,
i pátých až k vrchu ku hradovu,
s kad hořechu mečě,
s kad spěchu střěly,
s kad sě řiutichu būfíecie klády.

105 Aj prúd Pražan jarno přese zdi tečě,
zachvátí všiu sílu v tvrdě hradě.

„Vstup, Vojmiřě, vstup s miľú svú dcerú,
pokroč s věžě ven,
vz rané blaho tamo na skálu!

110 Na skále uzřieš
krváceti Kruvoj pod sekyrú mestnú.“
Vznide Vojmir v blahodějné jutro,
vznide se svú dcerú lepotvornú,
i zřě krváceti vrah svůj Kruvoj.

115 I pošla Čstmir kořist vratno ludem,
s kořistiú vracě sě lepá děva.

III.

I chtieše Vojmir obět vzdáti bohóm
v siem-že miestě, v siem-že krocě slunce.

„Vz hóru, Vojmiřě!“ vece Čstimir,

120 „naši kroci chvatajú vícezit nad Vlasta-
vem.

- Prodli v službě bohóm!
Bozi chtěju stepati Vlaslav.
Kehdy slunce dokročí poedne,
jest nám dokročiti na sie miesto,
125 kdě vícestvie hlas vojsk našich vzhlásá.
Vet ti zbraně vraha tvého, pojdi!“
Vzradova se Vojmir vele vele,
vzvoła (s) skály hlasem v lese zvučným,
z mocna hrdla voła k bohóm tako,
130 i vztřiasú se drva šira lesa:
„Nezjařte (se), bozi, svému služe,
ež nepáli obět v dnešniem slunci!“
„Dlužna obět bohóm,“ vece Čestmir,
„a nynie nám na vrahy pospěti!
135 Nynie vsedni ty
na rúčie koně,
proletni lesy
jeleniem skokem
tamo v dúbavu!
140 Tam s cesty skála
bohóm zmilená.
Na jejie vrchu
obětuj bohóm,
bohóm svým spasám,
145 za vícestvie v zadech,
za vícestvie v přědě.
Ne-že se poznaje,
že slunce pokročí na tvrdosti nebes,

stúpíš tamo na miesto ;
 150 a ne-že slunce! postúpi vterým krokem,
 i krokem třetíem nad vršiny lesné,
 dojdú voje tamo,
 kdě oběť tvoje pověje v stůpech dýmu,
 i pokoří se všě vojska, tudy jdúce.“

155 I vsěde Vojmir
 na rúčie koně,
 proletě lesy
 jeleniem skokem
 tamo v důbravu
 160 na[d] drahú k skále.
 Na vršě skály
 zanieti oběť
 bohóm svým spasám
 za vícestvie v zadech,
 165 za vícestvie v přědě.
 Jim obětova kravicu bujnú,
 srst črvená po nie se lsknieše.
 Jažóvku siu kúpi ot pastuchy
 v úvale tam u vysokej trávě,
 170 dada za niu kón i s uzdú.
 Plápoláše oběť,
 i blížíše se voj k úvalu,
 i z úvala vz hóru v důbravu.
 Voji, ozvučení hřukem,
 175 jidú po jednom, oružie nesúce.

Prokní, jda koľ oběti, bohóm slávu hlá-
www.libtool.com.cn sáše,

i zacházeje zezvučě nemeškáše.

I kehdy docházěše posleda vojev,
 vskoči Vojmir na svůj rúčí komoň,

180 tučné kýtý i plece naľoži šesti jezdcem
 za voji.

IV.

I jdíeše vojska všěmi kroky slunce
 až pod polednie slunce.

Tamo na rovni očekáváše jie vojivný Vla-
 slav.

Ot lesa k lesu stáše jeho síla,

185 síla stáše pět krát věčšie Pražan.

Jako z mračen z niej vznikáše jeket,
 lánie psów přěmnoha mnostvie.

„Trudno nám váleti s těmi vrahy,
 kyj palicu málo kdy zadrží.“

190 Tako Vojmir.

Na čě-že Čstmir vece:

„Věhlasno to v súkromí mľuviti,
 věhlasno sě hotovati na věš.

Čěmu čělo protiv skále vzpřieci?

195 Liška obľúdí túr jaroľlavý.

Zdě ny viděti Vlaslavu s hory:

rúčě doľov koľkoľ vrcha sieho,

by v zad byli, kto u přědě běchu.

Opač chody tako doľem hory.“

- 200 A sie sdiče Vojmir, i sdiče Čstmir,
 i hrnu se vojska koť koť hory,
 i hrnu se vojska devěti krát.
 Tako vrahóm vzmnožichu svá čísla,
 tako vrahóm vzmnožichu jich strachy.
- 205 Rozstúpichu se po nižniem chvrastí,
 by se lsknuła braň jich v zrace vrahóm,
 i by leskem naplněma hora.
 Na-li-t vyrazi Čstmir se zástupem,
 zástup sěn bě čtyřie hlukóv četný.
- 210 S niem ze stínóv lesniech vyrazi Třas,
 Třas osěde četné voje vrahóm.
 „V zad! v zad!“ strachy jim bi ze všia
 lesa.
- Rozprnú se řady sěmo tamo.
 Vojmir vnoči na ně chrabrú rukú,
 215 i zastúpi úvaž na vzhod na pól,
 v bok se stavi protivu Vlaslavu.
 Aj řičě les řváníem iz úvaž,
 jak by hory s horami váleły
 i vše drva v sebe rozlámaly.
- 220 I vyskoči Vlaslav protiv Čstmiru,
 i vyrazi Čstmir proti(v) Vlaslavu v lútú sěč,
 ranú, opěť ranú srazi Vlaslav dolóv.
 Vlaslav strašno po zemi se koti,
 i v bok i v zad, vstáti nemožěše,
- 225 Morena jej sípáše v noc črnú.
 Kypieše krev ze silna Vlaslava,

po zelené trávě v syru zemi teče.

Aj, a vyjde duša z rvucej huby,

vyletě na drvo

230 a po drvech sěmo tamo,

doniž mrtev nežžen.

Ulekú sě u Vlaslava súcí,

upěchú vz hóru na stráň otsud

skryto přěd Čstmírovým videm,

235 přěd Čstmírem Vlaslavobojcem.

Zevzni vícestvie k Neklan(ov)u radostnu

uchu,

i zrači sě kořist Neklanovu radostnu oku.

C. O POBITÍ POLANÓV I VYHNÁNÍ JICH.

. sě v črn les,

tamo, kamo sě vládyky sněchu,

sedm sich vládyk s udatnými sbory.

Výhoň Dub tamo s niem snahú chváta

5 se všíú chasú svojú temnem nočniem.

Sie chasa mu bieše na sto chlapóv,

všech sto jmieše v nožnách břietné meče,

k mečem všech sto jmieše mocná páže,

k Výhoniu v utrobách statnú vieru.

10 Dostúpichu mýta střědem lesa

podachu si kořem pravě rucě,

tichými slovesy hovořili.

Noc se převalíše přes půl noci,
pokročíš k jutru šedošeru.

15 A jta vecé Výchon knězu Oldřě:

„Hoj poslyš ty, veleslavný kněže!

Bóh ti bujarost da u všě údy,

Bóh ti da věhľasy v bujnú hlavu!

Ty ny vedi proti zľým Polanóm!

20 Po tvém slově pójdem v pravo v levo,
buď v přěd buď v zad, u všě pótky lúté.

Vz hóru! Vzmuzte chrabrost bujných
srdec!“

A jta kněz vzě prapor v mocnú ruku:

„Za mnú, za mnú! chrabro na Polany,

25 na Polany, vrahy našich zemí.“

Hrnúše se za niem osm vládyk,

s vládykami třie sta půl sta vojnóv,

vojnóv přěsudatných, tamo, kdě bě

mnostvie Polan rozvaleno ve sně.

30 Na vršě, kdě stáchu po kraj lesa:

aj, všia Praha mlčie v jutřniem spaní,

Vltava se kúřie v raniej pářě,

za Prahú se promodrujú vrši,

za vrchy vzchod šedý projasňuje.

35 „S hóry doľov! Ticho, všětichúnko!“

V tichej Praze chytro pokrychu se,

oružie všě krzny zahalichu.

Jide pastucha po šerém jutřě,

hľasa bránu otvořiti vz hóru.

- 40 Slyše stráže volanie pastušino
 otvori mu bránu přes Vltavu. *)
 Vznide pastýř na most, hlasno trúbi,
 vskoči kněz na most, sedm vládyk za niem,
 prokní cvála se všiem se svým ludem.
- 45 Uderichu rány bubny hromné,
 vyrazichu zvuky trúby hlučné.
 Chorúhvy tu sbori na most vraziú,
 veš most otrása se pod jich davem.
 Strach uderi u všě u Polany.
- 50 Aj Polené oružie chvátajú,
 aj vládyky sěčné rány sekú.
 Polené tu skáčíú sěmo tamo,
 davem trčíú ku bráně přiekopy,
 dále dále před udatnú sěčíú.
- 55 Aj vícestvie jesti Bohem dáno!
 Vstane jedno slunce po všiem nebi,
 vstane Jarmir nad všiú zemiú opěť.
 Roznosi sě radost po všiej Praze,
 roznosi sě radost koľkoľ Prahy,
- 60 rozletnu sě radost po všiej zemi,
 po všiej zemi ot radostnej Prahy.

*) Prvotně tu stálo „přes přiekopy“, jakož určité vysvitá z verše 53: „trčíú ku bráně přiekopy“. Podél Vltavy ovšem nebylo přikopův, kudy by Polané byli mohli ku bráně utíkatí, ale přiekopy byly u hradu pražského, a přes ně most ke bráně hradecké. Podobná substituce Vltavy nalezá se při vypravování děje tohoto ve dvou rukopisech kroniky t. ř. Dalimilovy hl. 36, v. 20, totiž v *Cambr.* a *Ff.* (*Fontes rerum Bohemicarum* III. str. 74).

www.lidco.pobiti.sasikov. *Benes Gleam*

- Aj ty slunce, aj slunečko,
 ty-li si žalostivo?
 čěmu ty svietíš na ny,
 na biedné ludi?
- 5 Kdě jest kněz? kdě lud náš branný?
 K Otě daleko zajel.
 Kto ny vrahóm vytrže,
 sirá vlastice?
 Dlhým tahem Němci tahú,
 10 a sú Němci Sasíci,
 ot zhořělských dřěvných hor
 v naše krajiny.
 „Dajte nebožátka, dajte,
 stříebro, zlato, zbožice,
 15 paky vám vyžehajú
 dvory, chyžice.“
 „A všecko nám vyžehach(u),
 stříebro, zlato pobrachu,
 hoviedce otehnachu,
 20 dále k Troskám jdu.“
 „Netužte, kmetie, netužte,
 juž vám travička vstává,
 tako dlúho stúpaná
 cuziem kopytem!
 25 Víte věnce z polských květów
 svému vyprostiteľiu!

- Osenie sě zzelená;
proměnie sě vše!
Rúče sě (všě) proměniše.
30 Ajta Beneš Hermanóv
tajno lud v hromadu zve
protiv Sasíkóm.
Shlúčěchu sě kmetští ludé
v lese pod Hrubú Skatú;
35 všiak za oružie jmá cep
protivo vrahóm.
Beneš, Beneš v přědu jede,
za niem veš lud drážlivý,
„Pomstu! pomstu!“ voľa, „všem
40 Sasóm pleniúćm.“
Ajta hněvi uchvátichu
krutostiú obě straně,
vzbúřichu sě v utrobách
rozezlených muž,
45 rozohnichu zraky jejú
protiv sobě strašivo.
Vstanú kyji nad kyje,
kopie nad kopie.
Srazistě tu obě straně,
50 jakž by les v les sě valiř;
jak blesk hroma po nebi,
tako blesk mečěv.
Vzezvučě skřěk hrózonosný,
poplaší veš zvěř leský,

- 55 vše nebeská létadla
až po třetí vrch.
Rozléhá se po úvalech
ot skalnatých hor
tu ráz kyjev, tu mečev
60 jak kot vetchých dřev.
Tako stásta obě straně
protiv sobě bez hnutia
na zasazenú patú,
na pevnú lýtkú.
65 Obrátí se Beneš vz horu,
kynu mečem na pravo,
tamo se síla hrnu:
kynu na levo,
i v levo búři se síla;
70 ot zad na skalnatý lom,
i z loma vše kamenie
na Němce vrhú.
Jide pótka s chlúma v rovniu:
i by Němcem úpětí,
75 i by Němcem prnúti,
i pobitie jim.
-

www.libtool.com.cn
E. O VELIKÝCH BOJECH KRĚŠŤAN
S TATARY.

I.

Zvěstuju vám pověst veleslavmú,
o velikých pótkách, lútých bojech!
Nastojte, i veš svůj um zbierajte,
nastojte, i nadivno vám sluchu!

- 5 Ve vlasti, kdě Olomúc vévodí,
jesti tamo hora nevysoká,
nevysoká, Hostajnov jiej imě,
máti božia divy tamo tvoří.
Dlúho vlasti našě v mířě biechu,
10 dlúho obih mezi ludem ktvieše,
ne ot vzhoda v zemiech búřia vstáše,
vstáše dceřě-dle taterska cháma,
juž křěštěnstí ludé pro kamenie,
pro perly i pro zláto zabili.

- 15 Lepá Kublajevná jako luna
uslyše, že vlasti na zachodě,
v siech že vlastech luda mnoho žive,
otpravi se poznat nraovn cuziech.

- Na nohy tu skoči junov desěť
20 i dvě děvě ku-próvodu jejie.
Nahrnuchu, čěho třěba bieše,
i vsedachu vši na rúčie koně,
i brachu sě, kamo slunce spěje.

Jako zora po jutře se seje,
 25 kehdy nad mrkavy šumy vznide,
 tako se dci Kublajeva cháma
 rozenú i strojnu krásu sieše.
 Obvlečena bě všia v zlatohlavě,
 hrđlo, řádra rozhalena jmieše,
 30 věnčena kameniem i perlami.
 Diviechu se Němci kráse také,
 závidiechu bohatstvo jiej velím,
 střěžiechu jiej púti jiej dráhu,
 vypadnuchu na niu mezi dřěvy,
 35 zabichu ju i pobrachu sbožie.

II.

Když si slyše Kublaj, chám taterský,
 če se sta se dcerú jeho drahú,
 sebra voje se všech vlastí valných,
 těže s voji, kamo slunce spěje.
 40 Slyšechu to králi na zachodě,
 ež chám spěje na luďné jich vlasti;
 srotichu se druhý ke druhému,
 i sebrachu převelikú vojsku,
 i tažechu polem protiv jemu.
 45 Na rovni (sě) valnej položichu,
 položichu i cháma zdě ždachu.
 Kublaj káže všem svým čarodějem,
 hadačem, hvězdářem, kúzelníkóm,
 aby zvěstovali uhodně,
 50 kteraký by konec boj jměl vzieti.

Sebrachu sě na-li-f čaroději,
 hadači, hvězdáři, kúzelníci,
 na dvě straně koło rozstúpichu,
 i na dli trest črnú položichu,
 55 i ju na dvě póľě rozčepichu.
 Prvej póľě „Kublaj“ imě vzděchu,
 vtorej póľě „králi“ imě vzděchu,
 vetchými slovesy nad sím vzpěchu.
 Počěchu trsti spoľu vojevati,
 60 i trest Kublajeva svíceziše.

Vzradova sě mnostvie všěho luda,
 prokní tečě rúčě (k) koniem svojim,
 i dō řad sě voje postavichu.

Křěstěné ni světi neiměchu,
 65 a hnachu bez uma v řady pohan
 s takú pýchú, jakú síľu jmiechu.
 Tu sě prvý boj v hromadu srazi,
 střěľy džěichu jako přievaľ s mrakóv,
 oščepóv ľom jako rachot hroma,
 70 blsket mečěv jako oheň bůřě.
 Obě straně jarobujnú síľú
 druha družě postúpati brání.

Pohany juž mnostvie křěstan hnáše,
 i juž by jim byli odoleli,
 75 by nepřišli čaroději v nově,
 přinesúce ty trsti rozčepeně.

Tateré sě vele zapolechu,
 na křěstany ľúto vyrazichu,

- tako krupo je po sobě hnachu,
 80 že je jak zvíř pľachý rozprnuclu.
 Tu ščit leže, tu heľmice drahá,
 tu kůň vlečš v střěmnech vojevodu,
 tu sěn ješutno v Tataru tečš,
 a'nde miľosrdie pro Bůh prosí.
 85 Tako Tateré šš rozvojichu,
 vz křšstany daň čětnú položichu,
 dvě kráľevstvš sobš podmanichu,
 starý Kyjev i Nový Hrad prostran.

III.

- V skóřš roznosi šš hořš v zemiech,
 90 po všěch vľastech ľud sbierati stanú.
 Postavichu čtyřie valné voje,
 obnovichu vrastvie s Tatarýny.
 Tateré šš hnachu v pravú stranu.
 Jak mrak črný, kehdy ledem hrozí
 95 pősúti úrody tučných polí,
 tako by roj sľyšán ot daleka.
 Na-li-t Uhřie v setniny se shľukú,
 na-li-t oružení s nimi střětnú;
 a v ješut by chrabroš, udatenstvie,
 100 v ješut všš jich drzostné vzpieránie.
 Srazúce Tateré střědem v řady,
 rozprnuclu všš jich voje čětné,
 poplenichu všš, čš v zemi bieše.

- Ostúpi nádeja, všě křestany,
 105 i by hořě hořia všěho věcšie.
 Vzmodlichu sě Bohu žalostivo,
 by je spásal sich Tatar zlostivých:
 „Vstaň, ó Hospodine, v hněvě svojem,
 sprost ny vrahóv, sprost ny stihajúciech!
 110 Potlačíti chtějú dušu našu,
 oklúčiúce ny vniuž vlci ovce!
 Prvý boj nám ztracen, ztracen vterý!“
 Tateré sě v Polscě rozložichu,
 blížě blíž poplenichu všě vlasti.
 115 Dodrachu sě líto k Olomúcu.
 Bieda vstane tužšia po krajinách,
 ni čě neby prosto přě pohany.

IV.

- Váleno den, váleno den vterý:
 vícestvie sě nikamo nekľoni!
 120 Ajta rozmnožie sě Tatar mnostvie,
 jak sě množie večěrní tma v jeseň.
 I u povodniu sich Tatar lútých
 kolébáše sě voj křestan střědem,
 úsilno sě drúce k siemu chlúmku,
 125 na nemž máti božia divy tvorí.
 „Vz horu, bratri, vz horu!“ voľa Vneslav,
 uderi svým mečěm na ščit střiebrn,
 i chorúhvú výš nad hlavú točí.

- Všě se vzmuži, všě v Tatary vnoči.
 130 Srazichu se v jednu sítu silnú,
 vyrazichu jako oheň z země
 tamo k chłumku iz Tatar přemnostvie.
 Zpátečnými kroky chłumkem vz horu.
 Na podohłumí v šíř se rozstúpichu,
 185 k spodu zúžichu se v ostrú hranu,
 v pravo, v levo pokrychu se ščíty,
 vz ramena vložichu bystrá kopie
 druží prvým, tako druhým třetí.
 Mraky střěl tu s hory na Tatary.
 140 V tom temná noc posuła všiu zemiú,
 rozvali se k zemi i k oblakóm,
 i zapřeti zraky zapolená
 i křěstan i Tatar protiv sobě.
 V hustě tmě křěstěné náspy vrhú,
 145 náspy zakopané koľ koľ vrcha.

V.

- Když na vzhodě jutro počínáše,
 pozdvíže se vešken tábor vrahóv.
 Tábor sěn bě strašný: koľ koľ chłuma
 až do nedozíráma daleka
 150 na rúčiech tu koniech vniuž hemžechu,
 nosúce na kopiech napíchané
 hlavy křěstan vz výš k chámovu stanu.
 Shłúčě se tu mnoství v jednu sítu,
 zaměřichu všici v jednu stranu

155 i mknuchu se prudko vz chltúmek vzhóru,
i vzúpichu skrékem všestrašivo,
ež se hory doli rozléhali.

Křestěné na náspech všudy stáchu,
máti božia dodáše jim chrabrost,

160 napínáchu rúče tuhy lúky,
i mácháchu silno ostré meče.
I by Tatarovóm ustúpati.

I vzjietri se národ Tatar lútých,
zaměši se chám jich krutým hněvem.

165 V třié prúdy se rozstúpi veš tábor,
i hnachu třmi prúdy lúto vz chltúmek.
Křestěné skácechu dřeves dva deset,
všech dva deset, če jich tamo stáše,
přivalichu klády po kraj násep.

170 Juž juž Tateré se v náspy hnachu,
skrékem řvúce až do oblak strašno,
juž se jechu náspy rozkotati.

I svalichu s násep klády mocné!
Šie smačkachu Tatary jak črvy,

175 sdrtichu je ječče vz dál na rovni.

I by bojeváno dtúho kruto,
až noc temná konec bojem sdieše.

„Pro Bóh! aj nastojte, slavný Vneslav,
slavný Vneslav srazem s násep šípem!“

180 Krutý žel tu teskné srdce rváše,
trapná žízň utrobu kruto smáhše,
sprahlým hrdtem lzali rosnú trávu.

VI.

Večier tich tu projde na noc chladnú,
 noc se proměníše v jutro šero,
 185 i v táboře Tatar klidno bieše.

Den se rozhořieva na poledne,
 křestěné padachu trapnú žizniú,
 vypražená ústa otvierachu,
 pěvše chrapavě k mateři božiej.
 190 K niej svá umdlá zraky obracechu,
 žalostivo rukama łomichu,
 ot země do oblak teskno zřěchu.

„Nevzmožno nám déle žizniú tráti,
 nevzmožno (nám) pro žizň vďjevati!
 195 Komu zdravie, komu drah živótek,
 tomu v Tatarech miłosti ždáti!“
 Tako řěču jedni, tako druzí.
 „Trapněje shynúti žizniú mečia!
 V porobě nám bude vody dosti!“
 200 „„Za mnú, kto tak smyslé!““ vece Věston,
 „za mnú, za mnú, koho vy žizň trápí!““

Tu Vratislav jak túr jarý skoči
 Věstonia za silně páži chvátí.
 Die: „Prorado, skvrno křěstan věčná!
 205 V záhubu chceš vrci dobré ludi!
 Ot Boha ná(m) miłost ždáti chvalno,
 ne v porobě ot svěřěpých Tatar.
 Neroďte, bratřé, spěti v pahubu!
 Přětrpěchom najlútějiej vedro,

- 210 Bóh ny sílí v rozháraté póldne,
Bóh nam sešle pomoc ufajúcím!
Zastyďte se, mužie, takých řečí,
ač se hrdinami zvátí chcete!
Pohynem-li žízniú na siem chbúmce,
- 215 smrt sie bude Bohem zaměřena;
vzdámy-li se mečem našich vrahóv,
sami vražbu nad sobú spáchámy.
Mrzkost jest poroba Hospodinu,
hřiech v porobu samochtiec dáti šíju.
- 220 Za mnú počte, mužie, kto tak smyslě,
za mnú přěd stolec mateřě božiej!“
Jide za niem mnoství k kaple světiej.
„Vstaň, ó Hospodine, v hněvě svojem,
i povyš ny v krajinách nad vrahy.
- 225 Vyslyš hlasy k tobě volajúce!
Oklúčěni smy lútými vrahy!
Vyprost ny z osidl krutých Tatar,
i daj svlaženie utrobám našim!
Hlasonosnú oběť tobě vzdámy.
- 230 Potří v zemiech našich nepřiately,
shlad je u věk a věky věkoma!“
Aj hle, na vznojeném nebi mráčěk,
vzdujú větří, zahučě hrom strašný,
chmúráše se túčia po všěm nebi,
- 235 blsky ráz ráz bijú vstany Tatar,
hojný přievał praměň horský zživi.

VII.

Mimú hodinu včas v šalvy hrom,
 v rúči včas, v rúči krajom nomé
 k Otmudet chutlivý jach vja,
 240 Těci mečí je beocet jím vna
 při mlí za pitecet jím rěcet,
 jaszi hezki jím za bojných hlavách,
 i poč ními rúci kosi stěčí.

Vzervučaly hlasty rožčěr lesnich,
 245 uderily kruky bahmör tástáných.
 Na-li-t srážajevé straně obě,
 podvibaje se mbla ote pracha,
 i by pótka krutná poslednějie.
 Vznide chrest i druket ostrých mečev,
 250 vznide sykct kalených střěl strašnů,
 lom oščepův, rachel kopt bystrých.
 I by klánie, i by porubánie,
 i by lkánie, i by radovánie.
 Krev se vale jak bystriny džěvy,
 255 mrch tu ležěše jak v lese džievie.
 Siemu hlava na dvě rozčepena,
 siemu srubeně stě ruce obě,
 sěn sie kotě s oršě přě druhého,
 i sěn zčřívý své vrahы mláti
 260 jak po skalách lútá búřia dřeva,
 siemu v srdec po jilce meč vtasi,
 i siemu Tatarún ucho stěfježe.
 Uh, by ryk stenánie žalostivo!

- Křesťené počechu utiekati,
 265 Tateré je lútým davem hnáti.
 Ajta Jarosláv jak oreš letě,
 tvrdú ocel na mohúcech prsech,
 pod ocelí chrabrost, udatenstvie,
 pod helmiciú velebyster věhlas,
 270 jarota mu z žhavú zrakú pláše.
 Rozkacen hna jako lev drážlivý,
 když mu teplú krev sě uda zřieti,
 kehdy nastřělen za łovcem žene:
 tako zlúti sě, vz Tatary trěi,
 275 Čěšie za niem jako krupobitie.
 Vrazi kruto na Kubłajevica,
 i by pótka ověšem velelútá.
 Srazista sě*) oba oččepoma,
 złomista je velím praskem.
 280 Jarosláv, veš ve krvi s orěšem zbrocen,
 mečem Kubłajevica zachvátí,
 ot ramene šúrem kyčlu protčě,
 tako ž spade bezduch mezi mrchy;
 zarachoce nad niem túlec s łukem.
 285 Ulečě sě veš lud Tatar lútých,
 otmetáše dřěvce sěhodlúhé,
 paľováše tu, kto téci može,
 tamo, otkad slunce jasno vstává:
 i by prosta Haná Tatar vrahóv!

*) Rkp. srazistasta.

F. O SLAVNÉM SĚDÁNÍ.

www.zlitolibek.cz
 Znamenaňte staří — mládí
 o pótkách i o sĕdání!

Bieše druhdy kněz zálabský,
 kněz slavný, bohatý, dobrý,
 5 ten imieše dceř jedínú,
 sobě i všém milú vele.

Ta dci na div slična bieše,
 těla urostlého krásně,
 líce jmieše ovšem bielé,
 10 na lícech ruměnci ktviechu,
 oči jako nebe jasné
 i po jejiej bielej šíji
 vlasi zlatostvúci vějú,
 u prstencech skadeřění.

15 Aj druhdy kněz káže poslu,
 by se páni všici snĕli
 na hrad na hody veliké.
 I kdaž bě den ustavený,
 snĕchu sĕ sĕm všici páni
 20 z dalných zemí, z dalných vlasti
 na hrad knĕzu na sie hody.

Vezni hlahoť trub i kotlův:
 páni ku knĕzu sĕ hrnú.
 Poklonichu sĕ tu knĕzu,
 25 i knieni, i lepej dceři.
 Za přĕdlúhé stoły sedú,

- prokní rozenie-dle svého.
Nosichu jedenie divá,
i nosichu pitie medná,
30 i by hodovanie hlučné,
i by hodovanie slavné.
Rozstúpi se síla v údech,
rozstúpi se bodrost v myslech.
- V ta doby kněz vece pánóm:
35 „Mužie, nebudi vás tajno,
z kakých příčin ste se sněli.
Statní mužie! jáz chcu zviesti,
kací z vás mi najplznějí.
V mífě válku múdro ždáti,
40 vezdy nám súsědě Němci.“
Die kněz; přětrže se ticho.
Ot stolów tu vstachu páni,
poklonichu se tu knězu,
i knieni, i lepej dceři.
- 45 Kotly, trúby slyšeti znova:
vše se ku sědáníu stroji
tu přěd hradem v širé hůce.
Vz výši na pavlači krásné
sedě kněz se starostami*),
50 sedě knieni s zemankami,
i Ludiše s děvicemi.

I káže kněz zemanóm svým:
„Kto chtie prví na sědanie,

*) Rkp. sedie se kniez starostami.

- ty jáz kněz sám ustanovia.⁴
 55 I káže kněz na Sťěbora,
 Sťěbor Ludislava zývá.
 Vsedasta oba na koně,
 vzesta dřevce ostrú hrotú,
 prudko protiv sobě hnasta,
 60 dlúho spolu zápasista,
 ež dřevce oba zlámasta
 i tak uondána biesta,
 oba z dráhy vystúpista.
 Zevzně hlahol trub i kotlów
 65 i káže kněz zemanóm svým,
 „kdo chtie vteří na sedánie,
 aby knieni stanovila.“
 Knieni na Srpoše káže,
 Srpoš Spytibora zýva.
 70 Vsedasta oba na koně,
 vzesta dřevce ostrú hrotú.
 I hna Srpoš v Spytibora,
 vysadi jej z tvrda sedla,
 sám sě s koně rúčež vržě.
 75 Oba dobysta tu m(e)ží,
 ráz po ráze v črná žčítý,
 jiskry vzprchú z črnú žčítú.
 Spytibor Srpoše seče,
 Srpoš v chladnú zemiú pade.
 80 I oba sta unavena,
 oba z drahy vystúpista.

- Zevzně hlahoľ trub i kotľov,
 i káže kněz zemanóm svým,
 kto chtie třetí na sědanie,
 85 by Ludiše stanovila.
 Kněžna na Lubora káže,
 Lubor Bolemira zýva.
 Vsedasta oba na koně,
 vzesta dřevce ostrú hrotú,
 90 rúčě v ohradu sě hnasta,
 protiv sobě zaměřista,
 srazista sě oščepoma.
 Bolemir sě s koně koti,
 ščit mu daleko zaletě,
 95 otnesú jej chlapi z dráhy.
 Zevzně hlahoľ trub i kotľov,
 Lubor na Rubošě zýva.
 Ruboš rúčě na kóň vskoči,
 prudko na Lubora žene.
 100 Lubor kopie mečem přětě,
 křěpce v heľm mu vrazi ránu.
 Ruboš vazem s koně spade,
 otnesú jej chlapi z dráhy.
 Vezni hlahoľ trub i kotľov,
 105 Lubor na zemany zýva:
 „Kto sě chtějú se mnú bítí,
 těm v ohradu sěmo jeti.“
 I by hovor mezi pány,
 Lubor na ohradě ždáše.

- 110 Vytče Zdeslav dlúhé dřevce,
i na dřevci tuři hřava.
Vskoči na orš jarobujný,
hrdivými slovy vece:
„Praděd mój zbi diva túra,
115 otčík zahna Němcev sbory,
zkusí Lubor chrabrost moju!“
I tu protiv sobě hnasta,
hlavama v sebe vrazista,
aj oba s koniú spadesta.
120 Rúče zďe meče dobysta,
opěšalá zápasista,
křěpce mečěma máchasta,
koť sě rozlěháchu rázi.
Lubor sě k němu přiboči,
125 mečem kruto v hełm mu seče,
hełm sě rozskoči v dva kusy.
Mečem v meč uderi ranú,
i meč vzletě za ohradu,
Zdeslav sě na zemiú vrže.
130 Zevzni hlahoť trub i koťlów.
Oklúči Lubora panstvo
i vede jej přěde kněze,
před knieni, i před Ludišu.
Ludiše mu věnec stavi,
135 věnec z dubového listie.
Zevzně hlahoť trub a koťlów.
-

www.libtool.com.cz
G. PÍSNĚ.

1. Z b y h o ň.

Poletova hořub se dřeva na dřěvo,
žalostivo vrka hořě všěmu lesu:

„Aj ty lese širý, v tobě jáz létávach
s hořubicú drahú, s miřú, přě s militkú!

5 Ach, a zlobný Zbyhoň chvátí hořubicu,
i otnese u hrad, ach, u hrad u tvrdý.“*)

Aj obcháze junošě koř(em) tvrda hrađa,
žalostivo vzdycha po svej drahej miřej.

Ot hrađa na skálu. Na skále si sěde,

10 žalostivo sědě, s němým lesem mlčě.

I přiletě hořub, žalostivo vrka,

podviže junošě hřavu k němu, vece:

„Ty hořúbčě mutný, tobě mutno samu!

Tobě-li krahujec uchvátí tvú družu?“

15 „Ty Zbyhoni tamo, na tom tvrdě hradě,
ty uchvátí moju drahú přědrahúčkú

a otnese u hrad, ach, u hrad u tvrdý!“**)

„Hořúbčě, ty bysi byl váleř s krahujem,

kdy by tobě bylo srdice udatno.

20 Ty bysi byl vydřěl krahujcu svú drahú,

kdy by tobě byla dravá ostrá drápy.

Ty bysi byl zabil krahujce zlobného,

kdy by ti byl tvrdý masožravý noseć!“

*) Rkp. ach a u hrad tvrdý.

**) Rkp. a otnese ach u hrad, u hrad u tvrdý.

- „Vzhůru, mutný junošě ženi na Zbyhoň!
 25 Tobě srdce přúdatno proti vrah,
 tobě protiv jemu braně silná, ostrá,
 tobě jemu v hlavu těžek železný mlat!“
 Rúčě junošě dolův, v dole temným le-
 sem,
 i vze na sě svoju braň, i na rámě mlat
 svůj,
 30 spěje lesem temným ku hradu ku tvrdu.
 Bě u hrada tvrda. Nocí vezdě temno.
 Tlučě silnú pěstíú. „Kto to?“ s hrada
 slova.
 „Já(z) sem, lovec bludný!“ — Otvorě sě vrata.
 Tluket silnú pěstíú. — Otvorě sě vteré.
 35 „Kdě vládyka Zbyhoň?“ — „Za velikú
 sieniú!
 Tamo Zbyhoň vilný, tamo plaka děva.“
 „Aj otvoři lovcu!“ — Neotvoři Zbyhoň.
 I rozrazi mlatem dřvi silný junošě,
 i rozrazi mlatem Zbyhoněvi hlavu.
 40 Hradem vezdě běha, i všě v hradě pobi,
 u svej krásnej děvy do úsvěta leže.
 Příde rané slunce vrchoły dřěv k hradu,
 příde nová radost v junošino srdce,
 že svú krásnú děvu chová v silnú pážú.
 45 „Čie ta hoľubice?“ — „Zbyhoň ju uchvátí;
 jako mě zdě věza, tak ju v tvrdě hradě.“
 „V lesy s tvrda hrada!“ — I letieše v lesy.

I letieše sěmo, i letieše tamo,
 se dřeva na dřvo se svým hořúbcem,
 50 s hořúbcem spáváše na jednej větvi.

Vzradova sě děva se svým junošú,
 chodi sěmo tamo, vezdě kamo zechtě,
 s militkem spáváše na jednom ložici.

2. Kytice. *kyticeka*

Věje větríček
 z kniežeckých lesów,
 běže zmlitká
 ku potoku,
 5 nabiera vody
 v kovaná vědra.
 Po vodě k děvě
 kytice plyje,
 kytice vonná
 10 z viol a růží.
 I je sě děva
 kyticu lovit:
 spade, ach spade
 v chladnú vodicu!
 15 „Kda bych věděta,
 kytice krásná,
 kto tebe v kyprú
 zemicu sáže,

20 tomu bych dała
prstenek zlatý.
Kda bych věděla,
kytice krásná,
kto tebe lýkem
hebučkým sváza,
25 tomu bych dała
jehlicu z vlasóv.
Kda bych věděla,
kytice krásná,
kdo tě po chladnej
30 vodici pustí,
tomu bych dała
vienek svůj s hlavy.“

3. Jahody.

Jde má milá na jahody
na zelená borka,
zadřiče si ostré trnie
v bělitku nožicu.
5 Nemože moje zmlitká
na nožicu vstúpiti.
„Ach ty trnie, ostré trnie,
čěmu si boř sdělo?
Za to budeš, ostré trnie,
10 z borek vymýtěno!

Poždi, milá, v pochládečce
v zelené borečce,
jáz doběhu na paľúček
po konieček bieľý.“

15 **Konieček** sĕ na paľúce
v hustej trávĕ pase,
moje milá v pochládečce
na milĕho ťdaje.

20 Je sĕ milá ťalovati
po tichúunku v borce:
„Ach, ěŕ řekne moje máti,
jáz nesĕastná roba!

25 Vezdy mi řiekáŕe máti:
,Chovaj sĕ junosi!'
Ěĕmu se junosi chovati,
kdaŕ sú dobří ludie?“

30 I prijedech na konice
jako snĕŕek bielĕm,
skoĕich s konĕ, vĕŕech na suk
za stříeburnú uzdu.

Objech dievĕĕ, přiŕech k srdcu
i ceľovach ústa,
i zabude krásná dĕva
v noŕici bolný trn.

35 Laskachom sě, milovachom,
 slunce na zachodě!
 „Pojed, milý, rúče domův,
 slunečko nám zajde!“

40 Vskočich rúče na konieček,
 jako sněžek bílý,
 i vzech zmilitků v náručie,
 otjedech s niú domův.

4. Jelen.

Běháše jelen po horách,
 po vlasti poskakova,
 po horách, po dolínách
 krásná parohy nosi.
 5 Krásnýma parohoma
 hustý les proráže,
 po lese skákáše
 hbitými nohami.
 A jta junošě po horách chodíva,
 10 dolinami chodíva v lútě boje,
 hrdú braň na sobě nosíva,
 braniú mocnú rozráže vrahův shtuky.
 Nenie juž junošě v horách!
 15 Podskočí na-ň zdě lstivo lútý vrah,
 zaměši zraky zlobú zapolená,
 uderi těžným mlatem u prsy:

- zevzněchu mutno žalostní lesi.
 Vyrazi z junose dušu, dušicu,
 sie vyletě pěkným táhlým hrdlem,
 20 z hrdla krásnýma rtoma.
 Aj tu leže!
 Teplá krev za dušicú teče, za otletlú,
 syrá země vřehú krev pije,
 i by v každej děvě po žalním srdeče!
 25 Leže junose v chladnej zemi,
 na junosi roste dubec, dub,
 rozkláda se v suky šíř i šíř.
 Cházieva jelen s krásnýma rohoma,
 skáče na nožiciech rúčiech,
 30 vz hóru v listie piana táhlé hrdlo.
 Sletujú se tlupy bystrých krahujcev
 ze všia lesa sěmo na sěn dub,
 pokračujú na dubě všici:
 „Pade junose zlobú vraha,
 35 junose plakachu všě děvy.“

 5. R ů ž ě.

- Ach ty róže, krásná róže,
 čěmu si raně rozkvetla,
 rozkvětavši pomrzla,
 pomrzavši usvědla,
 5 usvědevši opadla?

Večier sēdiech, dlúho sēdiech,
do kurópēnie sēdiech,
nic doždati nemožech,
všē dřiezhy, lúčky sežžech.

- 10 Usnuch. Snieše mi se ve sně,
jako by mně nebožce
na pravej ruce s prsta
svlekl se zlatý prstenek,
smekl se drahý kamenek.
15 Kamenek nenadjidech,
zmilitka se nedoždech.

6. Žežhulice.

V širém poli dubec stojí,
na dubci žežhulice
zakukáše, zaplakáše,
že nenie vezdy jaro.

- 5 Kak by zráto žitko v poli,
by vezdy jaro bylo?
Kak by zráto jablko v sadě,
by vezdy leto bylo?
- 10 Kak by mrzli klasi v stoze,
by vezdy jeseň byla?
Kak by děvě těžko bylo,
by vezdy sama byla?
-

7. Opuštěná.

www.libtool.com.cn

Ach vy lesi, tmaví lesi,
lesi miletinští,
čemu vy se zelenáte
v zimě letě rovno?

5 Ráda bych jáz neplakala,
nemútila srdce:
a řekněte, dobří lidé,
kto by neplakal zdě?

Kdě můj otčík, otčík milý?
10 Zahřeben v rovečce!
Kdě moje máti, dobrá máti?
Travka na niej roste!
Ni mi bratra, ni mi sestry,
junošu mi vzechu!

8. Skřivánek.

Pleje děva konopě
u panského sada:
pyta se jiej skřivánek
pro čě žalostiva?

5 Kak bych mohla ráda býti,
malitký skřivánčě:
otvedechu zmlitka
u kamený hrádek.

10 Kdy bych pérece iměla
pisała bych listek:
ty, malitký skřivánčě,
ty by s něm tam letiał.

15 Nenie pérece, nenie blanky,
bych pisała listek:
pozdravuj drahého pěniem,
že zdě hořem nyju.

Přehled obsahu.

	Strana
Úvod	I
<i>Rukopis zelenohorský.</i>	
A. Nález o právu rodovém	1
B. Líbušir soud	3
<i>Rukopis kralodvorský.</i>	
A. O velikém pobití (Záboj)	11
B. O víceství nad Vlaslavem (Čestmir)	20
C. O pobití Polanův i vyhuání jich (Výhoň Dub)	29
D. O pobití Sasíkův (Beneš Hermanův)	32
E. O velikých bojích křesťan s Tatary (Jaroslav)	35
F. O slavném sedání (Ludiše)	46
G. Písně.	
1. Zbyhoň	51
2. Kytice	53
3. Jahody	54
4. Jelen	56
5. Růže	57
6. Žežulice	58
7. Opuštěná	59
8. Skřivánek	59

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

PG
5022
.A3
1879

PG 5022 .A3 1879 C.1
Rukopisove zelenohorsky a kral
Stanford University Libraries

www.lib.stanford.edu

3 6105 039 084 913

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
STANFORD, CALIFORNIA
94305

www.libtool.com.cn